

השר יצחק מודעי מתאפר לתוכנית "מוקד" בטלוויזיה

קניא יני.

השבועון "מישמר לילדים" המתגן את קוראיו לציונות, לסוציאליזם ולאהוות-עמים, הקריש לפאהר קוואסמה מאמר שנשא את הכותרת "שונא שהיה מוכן לדבר". קוואסמה לא היה שונא. זוהי העובדה שבלטה ביותר לעיני כל מי שהכיר אותו. הוא היה אדם הגיוני, שקול, שביטא את השקפות בני-עמו. הוא היה תמיד מוכן לדבר. אך ישראל לא היתה מוכנה לדבר עימו.

ריאיוניו אותו ביולי 1976, ומן-מה אחרי שנבחר לכהונת ראש-העירייה של חברון (העולם הזה 21.7.76). הנה כמה קטעים מדבריו או:

● **מה אתם, ראשי-הערים החדשים, מייצגים, בעצם?**

אנחנו מייצגים את הפנים הניקיות של העם הפלסטיני.

● **אתה סבור שאתם יכולים למלא תפקיד פוליטי?**

אנחנו איננו מורשים לנהל משא-ומתן בשם העם הפלסטיני. אבל אנחנו יכולים לתמוך באנשים הניקונים.

● **מי הם?**

אירגון-השיחרור הפלסטיני.

● **אם ראשי-המשלה, מר יצחק רבין, יזמין מחד את ראשי-הערים בגדה לשיחה, מה תציעו לו?**

נציע לו להוציא את הצבא הישראלי מן הגדה המערבית.

● **ומה יקרה אז?**

אם הצבא יצא, נקים ממשלה משלנו.

● **איך?**

זה עניין שלנו. עזבו אותנו, ותרו-או!

● **מר קוואסמה, האם אתה מקבל את זכותם של הישראלים להגדרה עצמית משלהם?**

יש שני עמים בפלסטין - יהודים וערבים.

יש שתי דרכים לחיים משותפים: הדרך האחת היא מדינה דמוקרטית, שבה יחיו כולם ביחד. זהו מה שהציע איש. הפלסטינים מוכנים לחיות בשלום עם היהודים במדינה דמוקרטית חילונית, בשוויון מלא, בלי הפליה גזעית.

הדרך השנייה היא הקמתה של מדינה פלסטינית, כך שיהיו אז בצד זו מדינה יהודית ומדינה ערבית.

אנחנו, הפלסטינים, מוכנים ל-שתי הדרכים. על הישראלים לבחור באיזו דרך הם בוחרים.

אנחנו מקבלים עכשיו את העובדה שיש עם יהודי בארץ, ואיננו רוצים לזרוק אותו לים, איננו רוצים לזרוק איש לים. זה לא מינהגנו לזרוק מישהו לים.

אנחנו מוכנים לחיות איתכם במדינה אחת. אך הישראלים דוחים רעיון זה, כי הם חושבים את עצמם לעם נבחר, אלוהים בחר בהם ו-להם עליונות.

הישראלים היו כאן לפני 1948. היו להם כפרים וקיבוצים וערים. אנחנו לא מתעלמים מהעובדה שהם כאן.

העובדה היא שהישראלים אינם מכירים בפלסטינים!

● **איני חושב שתמצא הרבה**

ישראלים המוכנים לקבל את התוכנית הישנה של איש. בעניין המדינה הדמוקרטית, האם אתה מוכן להסכים לדרת קיום של שתי מדינות נפרדות - ישראלית ופלסטינית - שיחיו זו בצד זו בשלום?

אם הישראלים רוצים שנחיה בשתי מדינות נפרדות, אנחנו מוכנים לכך. הכוח הוא בידיכם. הארץ בידיכם. אתם צריכים להחליט מה אתם רוצים!

● **העניין הוא שישראלים רבים פוחדים מסני מדינה פלסטינית, ורואים בה מקור לסכנות רבות.**

איפה ההגיון? אתם אינכם פוחדים מפני האריה, ואתם פוחדים מפני השפן?

אתם אומרים שאתם חזקים יותר מכל העולם הערבי מ-20 מדינות ערביות ביחד, ואתם פוחדים מפני מדינה פלסטינית קטנה?

למה אתם פוחדים מפני הפלסטינים? הרי מעולם לא העמדתם את הרעיון הזה במבחן, לא נתתם לו צ'אנס! תנו לנו צ'אנס להוכיח שאנחנו יכולים להקים מדינה ולחיות בשלום!

ממשלת ישראל מרמה את עמה. כאשר היא מדברת על הפלסטינים כעל סכנה גדולה, הפלסטינים יכולים לעמוד בפניה!

● **אתם צריכים לשכנע את דעת הקהל הישראלית שטעם הדיקטטורה הפלסטינית יובא השלום.**

מה הישראלים מדברים תמיד על השלום? הם עושים צעדים נגד מה עם ההתנחלויות; לשם מה הן הוקמו? האם זה יביא שלום? אתם לוקחים את האדמה מבעליה. האם זוהי הדרך לשלום?

מתקבל הרושם שממשלת ישראל רוצה באדמה, ולא בשלום. היא רוצה באדמה בלי אנשים. באדמה ריקה.

האם מה שעשתה הממשלה בשנים האחרונות בגדה מוכיח שהיא רוצה בשלום?

למה הישראלים הם נגד ההפיכת בגדה? כל עם מסרב לחיות תחת כיבוש! האם אתה מוכן לחיות תחת כיבוש?

התהליך לקראת השלום מורכב ממעשים; צריכים לא רק לדבר על השלום אלא לעשות מעשים למען השלום. ואילו ממשלתכם עושה מעשים בכיוון ההפוך.

אני מחפש הגיון. מחפש צעדים ממשיים, ולא רק דיבורים על השלום ברדיו, ומפי השרים שלכם. אנא, הגד לי משהו שיאפשר לי להאמין שישראל רוצה באמת בשלום!

עד כאן קטעים מן הראיון שנערך עם קוואסמה לפני שמונה שנים. מאז נשאר נאמן לגישה זו - גם אחרי שגורש מן הארץ בידי עוזר וייצמן ובנימין בן-דאליעזר (ראה יומן אישי).

דניאלה שמי